

7. Ставка Гітлера «Вервольф». Вінницький обласний краєзнавчий музей. URL: <https://vinnytsia-museum.in.ua/facts/wehrwolf>
8. Музей науки. URL: <http://science-museum.com.ua/>
9. Вінницький літературно-меморіальний музей Михайла Коцюбинського. URL: <http://kotsubinsky.vn.ua/>
10. Музей-квартира М.Д. Леонтовича у м. Тульчин. URL: <http://leontovychmuseum.org.ua/about-museum/>
11. Музей історії авіації і космонавтики у Вороновиці. URL: <https://voronavia.at.ua/>
12. «Музей відкрито на ремонт 2020». Веб-портал «Тульчинська міська об'єднана територіальна громада». URL: <http://tulchynska.gromada.org.ua/news/1598873737/>

УДК 930:327.5(53+569.4)

ДО ПИТАННЯ ІСТОРІОГРАФІЇ АРАБО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ

А. І. Магден, М. М. Фротвейт

Анотація: в статті висвітлюється дослідження близькосхідної кризи вітчизняними та зарубіжними науковцями через концепції глобалізації, впливу на регіони та цивілізації, а також виявлення впливів глобальних економічних та політичних процесів на трансформацію близькосхідного регіону та перспективи врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту. Особливої уваги в тексті статті приділено аналізу поглядів та різних точок зору сучасних ізраїльських, арабських та американських дослідників з приводу перспектив вирішення близькосхідної кризи.

Ключові слова: глобалізація, іслам, врегулювання, арабо-ізраїльський конфлікт.

Вступ. Арабо-ізраїльський конфлікт становив інтерес для багатьох представників вітчизняної та зарубіжної науки. Близький Схід, в силу наявності постійно діючих (сталих) проблемних чинників, має тенденції до трансформації з географічного цілого в специфічну міжнародну регіональну систему зі зростаючою взаємозалежністю держав регіону. Та найбільш актуальним у цьому контексті залишається факт відторгнення єврейської держави її ближчим оточенням, що гальмує об'єктивний процес регіональної консолідації. А геополітична ситуація останніх десяти років вивела на поверхню ті впливи глобалізаційних процесів, які ховалися до цього під гаслами ідеологічного протистояння. Проблематика цього конфлікту в сучасних умовах знайшла широке відображення в професійних теоретичних розробках представників політичних, соціальних та історичних наук. Їхнє вивчення є необхідним задля розуміння популярних в експертному середовищі підходів до означеного питання та визначення місця досліджуваної проблеми. Задля вдосконалення теоретичної бази роботи ми здійснили класифікацію залученої історіографічної бази.

Отже, метою даної статті є дослідження розвитку близькосхідної кризи вітчизняними та зарубіжними науковцями через зріз концепції глобалізації, впливу на регіони та цивілізації, а також виявлення впливів глобальних економічних та політичних процесів на трансформацію близькосхідного регіону та перспективи врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту.

Основна частина. Доцільно поділити досліджувану літератури на дві групи: перша це автори, які досліджували концепцію глобалізації, антиглобалістські концепції, теорію цивілізаційного конфлікту, а саме Г. Кіссінджер [1] та С. Хантінгтон [2], Д. М. Алексенко [3], В. Барановський [4], С. Амін [5]; друга група авторів: Б. Льюїс [6], В. С. Аршанова [7], А. Давіша [8], Н. Зера [9], Б. Меді-Вейцмана [10], які займалися дослідженням розвитку близькосхідного конфлікту та міжнародних відносин в регіоні з різних точок зору (ізраїльської, арабської, американської).

Перша група літератури стосується аналізу проблем Близького Сходу в контексті світової системи міжнародних відносин присвячені частково загальні праці таких дослідників-класиків, як Г. Кіссінджер [1] та С. Хантінгтон [2]. Вони відбивають підходи різних національних шкіл вивчення міжнародних відносин. Однак проблема пошуку альтернативних шляхів подолання близькосхідної кризи досі залишається відкритою і потребує подальших наукових досліджень. Г. Кіссінджер, в своїх дослідженнях більше уваги приділили аналізу міжнародного співробітництва, дипломатії як засобу вирішення конфліктів. Роздуми Г. Кіссінджера, як відомого на весь світ дипломата, мають авторитетну позицію. Він висвітлював позиції керівництва США що стосувалися врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту. Також ним було згадано про утворення Держави Ізраїль [1]. В питанні ймовірності переростання близькосхідного конфлікту у цивілізаційний визначальною є праця С. Хантінгтона «Зіткнення цивілізацій», у якій систематизовано форми модернізаційних перетворень у не західних суспільствах та вірогідні міжнародні конфлікти на ґрунті невдалої чи небажаної вестернізації [2].

На нашу думку, немає приводів для песимістичних прогнозів щодо цивілізаційного конфлікту Захід-Іслам, в дусі ідей С. Хантінгтона. Конфлікт цивілізацій передбачає певну єдність, інтеграцію в межах ворогуючих сторін на державному рівні, а ситуація в ісламському світі доводить відсутність такої, і, можна припустити, ситуація не зміниться навіть внаслідок приходу до влади у більшості країн ісламських рухів: їм будуть заважати латентні міждержавні конфлікти («конфлікти-сателіти» основного арабо-ізраїльського), внутрішні соціально-економічні негаразди, які все одно будуть змушені шукати підтримки Заходу, загальна слабкість військово-економічного потенціалу регіону. Проте ці ж умови сприятимуть поширенню міжнародного тероризму як потужної зброї слабких проти сильних: фінансові ресурси арабських нафтових монархій збережуться, так само як і соціальні негаразди бідних країн регіону, що дає, таким чином, і спонсорів тероризму, і його рекрутів. Щодо нових терористичних загроз у своєму дослідженні зазначає Д. М. Алексенко [3], який переконаний, що світове товариство має реагувати на сучасні загрози арабо-ізраїльського кризи.

Обмежений інтегративний потенціал близькосхідних ісламських держав є гальмівним чинником як у подоланні регіонального тероризму, так і у кристалізації самого ісламського цивілізаційного проекту. Ісламська інтеграція має з точки зору впливу на міжнародні відносини двозначний характер, оскільки її потенційний геополітичний вектор, ідеологія і форма реалізації можуть мати як конструктивний, так і конфліктний характер, залежно від впливу складного комплексу внутрішньо- та зовнішньополітичних факторів.

Говорячи про вплив глобалізаційних процесів на Ізраїль В. Барановський у своїй праці визначає, що не помилкою стверджувати, що задовго до того як концепція глобалізації стала широко розповсюдженою, саме глобалізована політика й економіка перетворили ізраїльську державу на те, що ми бачимо і знаємо. Високо розвинута ізраїльська економіка, її військова потуга, стабільність — усе це не було б можливим без істотної міжнародної підтримки, яка зробила Ізраїль стратегічним форпостом вестернізації на Близькому Сході як за біполярного конфлікту, так і у пострадянські часи [4].

Окремий напрямок становлять концепції антиглобалістського руху, який має поважний потенціал на близькому Сході: зокрема одним з провідних теоретиків антиглобалізму є арабський дослідник С. Амін, який досліджує глобалізаційні впливи на арабський світ та ізраїльське суспільство [5]. Ці концепції дають теоретичне підґрунтя для аналізу впливів процесу глобалізації на політичну систему та соціально-економічний розвиток близькосхідного регіону. Особливістю літератури антиглобалістів є переважно ліва радикальна орієнтація та прагнення зупинити цей процес, незважаючи на його об'єктивний характер. Ісламський тероризм об'єктивно набуває форм одного з радикальних антиглобалістських рухів.

Тож, нами було розглянуто лише частка джерел з теми дослідження концепції глобалізації, антиглобалістських концепцій, теорії цивілізаційного конфлікту. Проаналізувавши першу групу літератури ми можемо дійти висновку, що питання концепцій і теорій, які стосуються близькосхідної кризи, досліджувались як сучасниками, так і класиками наукового середовища. Після цієї групи історіографії буде доцільно розглянути наступну низку фахових праць, автори яких розглядали цю проблеми з різних точок зору.

Друга група літератури розглядає різні погляди на вирішення близькосхідного конфлікту. Хотілось би зазначити, що більшість сучасних дослідників відштовхуються від єдиного судження, що питання врегулювання арабо-ізраїльської кризи є важливою складовою міжнародної безпеки. Тому сили та увага міжнародної спільноти мають бути скеровані на дії, задля налагодження порядку в цьому регіоні.

З фундаментальних питань взаємовпливів і стосунків Заходу і Сходу суттєвими є міркування англо-американського сходознавця Б. Льюїса у книзі «Що не так?» [7], у якій він задається питаннями про причини нездатності близькосхідних суспільств сприймати здобутки Європи, – те, що зветься модернізацією та вестернізацією, – інакше, ніж засіб опору експансії капіталістичних суспільств.

Шляхи врегулювання близькосхідної проблеми та ситуаційний аналіз був поданий сучасною дослідницею вітчизняною В. С. Аршановою, яка доходить до висновку, що кращим виходом було б розвиток ситуації за принципом «дві держави, два народи», а також усім учасникам конфлікту необхідно піти на значні поступки в територіальному плані.[8] Також серед фахових американських мислителів-сучасників хочеться виділити праці А. Давіша [9], Н. Зера[10], Б. Меді-Вейцмана[11], які наголошують на швидкому реагуванні і врегулюванні даної кризи.

В. Барановський в свою чергу наводить свій аргумент, щодо релігійної складової і її ролі на позиції в регіоні і зазначає, що релігійна складова, так чи інакше, грає важливу роль в ідентичності народів переважної більшості арабських держав, а також в чималій мірі і Ізраїлю.[4]

Висновок. Нами було досліджено розвиток близькосхідної кризи вітчизняними та зарубіжними науковцями, що дає розуміння вивченості та важливості даної проблематики близькосхідного регіону для міжнародних відносин. І саме аналіз через концепції та теорії міжнародних відносин висвітлює більш глибоке розуміння цього питання, тому це так важливо систематизувати історіографію з питання вирішення близькосхідної кризи. Отже, необхідно підсумувати, що близькосхідна криза активно вивчається і наразі є багато різних думок щодо вирішення цього багаторічного протистояння.

Аннотация: в статье освещается исследование ближневосточного кризиса отечественными и зарубежными учеными из концепции глобализации, влияния на регионы и цивилизации, а также выявления воздействий глобальных экономических и политических процессов на трансформацию ближневосточного региона и перспективы урегулирования арабо-израильского конфликта. Особое внимание в тексте статьи уделено анализу взглядов и различных точек зрения современных израильских, арабских и американских исследователей по поводу перспектив решения ближневосточного кризиса.

Ключевые слова: глобализация, ислам, урегулирования, арабо-израильский конфликт.

Abstract. the article covers the study of the Middle East crisis by domestic and foreign scholars through the concepts of globalization, impact on regions and civilizations, as well as identifying the effects of global economic and political processes on the transformation of the Middle East and prospects for Arab-Israeli conflict. The text of the article pays special attention to the analysis of views and different points of view of modern Israeli, Arab and American researchers on the prospects of resolving the Middle East crisis.

Key words: globalization, Islam, settlement, the Arab-Israeli conflict.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Киссинджер Г. Дипломатия. М., 1997. 550 с.
2. Хантингтон С. Конфликт цивилизаций. М., 2003. 360 .

3. Алексенко Д. М. Актуальность новых подходов в борьбе с терроризмом. Всемирный антикриминальный и антитеррористический форум. Материалы конф. <http://www.waaf.ru/ldd.htm>
4. Барановский В., Наумкин В. Ближний Восток в меняющемся глобальном контексте: ключевые тренды столетнего развития. *Мировая экономика и международные отношения*. 2018. С. 5–19.
5. Amin S. 2011: An Arab Springtime? Monthly Review. Accessed 20 December 2011. URL : <http://monthlyreview.org/commentary/2011-an-arab-springtime>, 2 June 2011.
6. Льюис Б. Что не так? Путь Запада и Ближнего Востока: модернизация и традиционализм / Пер. с англ. М., 2013. 290 с.
7. Аршанинова В. С., Грибан О. Н. Арабо-израильский конфликт в XXI веке: перспективы урегулирования. 2018. URL : <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/9273/2/Arshaninova.pdf>.
8. Dawisha A. Arab Nationalism in the Twentieth Century: from Triumph to Despair. Princeton and Oxford, Princeton University Press, 2016. 359 p.
9. Zehr N.A. The War Against al-Qaeda. Religions, Policy and Counter-Narratives. Washington D.C., Georgetown University Press, 2017. 216 p.
10. Maddy-Weitzman B.A Century of Arab Politics. From the Arab Revolt to the Arab Spring. Boulder, Rowman & Littlefield, 2016. 273 p.

УДК 327.8(510)

«КИТАЙСЬКА МРІЯ» В КОНЦЕПЦІЇ ЛІДЕРСТВА КНР

С. А. Насадюк, І. Г. Паніна

Анотація. У даній статті представлено інформацію про дослідження концепту «китайської мрії» та її реалізацію під час керівництва Сі Цзіньпіня. Автором здійснено аналіз двох концепцій: «американської та китайської мрій», проаналізовано їх основні спільні та відмінні риси. В основу дослідження покладено компаративістський підхід. Було з'ясовано, що концепт «китайської мрії» отримала нове бачення з моменту керівництва теперішнього голови КНР.

Ключові слова: «китайська мрія», «американська мрія», лідерство, концепція.

Упродовж останніх років Китайська Народна Республіка стає все помітнішим гравцем на міжнародній арені: як у політичному й економічному, так і культурному аспектах. У рамках «політики реформ та відкритості», проголошеної на піку економічних реформ в КНР, керівництво країни здійснило значну за масштабом і наслідками модернізацію внутрішніх та зовнішніх аспектів своєї діяльності. Сьогодні ж Китай відіграє ще більшу роль у формуванні порядку денного, а концепт «китайської мрії» багато у чому допоміг державі посісти одне з провідних місць у теперішній системі міжнародних відносин, яка переживає трансформацію.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі концепту «китайської мрії» у концепції лідерства Китайської Народної Республіки.

Аналіз досліджень та публікацій свідчить про те, що концепції «китайської мрії» приділили увагу науковці як і вітчизняного, так і зарубіжного походження, наприклад, Jayadeva Ranade [1], Yang Fu [2], Camilla Sørensen [3] та інші. Проте, варто зазначити, що у сучасному глобалізаційному світі, коли нові виклики та загрози вимагають від держав швидкого реагування та гнучкості у політичних рішеннях, «китайська мрія» під час правління Сі Цзіньпіня набувала іншого характеру. Це, своєю чергою, є вагомим підставою для її подальшого дослідження.

У 2012 році на XVIII з'їзді Комуністичної партії Китаю Сі Цзіньпіня було обрано головою партії. З того моменту світ дізнався про концепцію «китайської мрії». Під час своєї промови, пан Сі наголосив на тому, що «китайська мрія» об'єднує китайців на шляху досягнення великого національного відродження. Загалом ця концепція представлена як бачення розвитку Китайської Народної Республіки на наступні десятиліття, а його основною є теза про національне «омолодження» [4]. Під час свого виступу Сі Цзіньпін підкреслив: «У ході реалізації «китайської мрії» слід розвивати дух